Die Fauna des marinen Miozäns von Kevelaer (Niederrhein), Band 5

Vertebraten (Günter Wienrich),
Elasmobranchii (Reinecke & Wienrich),
Otolithen (Schwarzhans & Wienrich).
Backhuys publishers, Leiden.
Margraf publishers, Weikersheim, 2009-10-12.
Pp 955 - 1229. Prijs: € 90,10.

Dit is deel 5 van de in het totaal 6 delige serie over het mariene Mioceen uit boringen in de omgeving van Kevelaar. Deel 6 zal de Geleedpotigen (Arthropoda) en Stekelhuidigen (Echinodermata) behandelen. Velen zullen de reeds verschenen delen al kennen, en weten dus een beetje wat ze verwachten kunnen.
Deze band gaat over de gevonden gewervelden, in dit geval uilsluitend vissen, kennelijk zijn er geen andere gewervelden aangetroffen.
Eerst worden de kraakbeenvissen (Elasmobranchii) behandeld. Uit het fossiele Midden Mioceen materiaal van boringen rond Kevelaar, waarop deze gehele reeks is gebaseerd, is geen enorme hoeveelheid tanden te verwachten. Het sediment is gezeefd op 0,5 mm, waardoor er wel een redelijk aantal kleinere tanden van haaien en roggen zijn gevonden. In totaal worden 31 soorten behandeld, waarvan 14 in open nomenclatuur. Van elke behandelde soort is materiaal uit deze boringen afgebeeld, soms in tekeningen, maar meestal in goede foto's. Het fotograferen van roggentandjes en kleine haaientanden is niet bepaald eenvoudig, maar hier zijn de resultaten goed. Er is ook aandacht voor roggenstekels en huidplaatjes van haaien.

De fossiele resten van Beenvissen worden in twee gedeelten behandeld, een deel over de otolieten (gehoor- of evenwichtssteentjes) en een deel over de overige resten van beenvissen.
De boringen hebben duizenden otolieten opgeleverd, voor het grootste deel verzameld van bekende dieptes. In totaal worden 87 soorten behandeld, waarvan er 6 nieuw beschreven zijn en 20 in open nomenclatuur worden behandeld. Wederom is van elke behandelde soort materiaal uit Kevelaar afgebeeld in zeer duidelijke foto's. Bijzonder handig voor de gebruiker is dat de naam van de afgebeelde soort, behalve in de legenda, ook op de plaat is vermeld, waarbij de afgebeelde otolieten van die soort omkaderd zijn.
Het meest bijzondere deel van deze publicatie is het gedeelte over de skeletresten en tanden van beenvissen (Teleostei). Dit is zonder twijfel de eerste keer dat deze soort fossielen zo uitgebreid zijn bestudeerd en afgebeeld! Veel verzamelaars zullen hier zaken herkennen die zij altijd bij de afdeling niet te determineren visresten hebben weggestopt! 118 verschillende vormen van wervels, visgraten en tandjes zijn beschreven in open nomenclatuur en afgebeeld. Determinatie tot op de soort is (nog?) niet mogelijk, maar vaak wel tot op de familie. Bij de determinaties is gebruik gemaakt van recent vergelijkingsmateriaal. Dit is echt een baanbrekend onderdeel en een must voor iedere verzamelaar van visresten.
Er is een kort gedeelte over de chronostratigrafie van deze boringen, waarbij vooral de ligging van de grens tussen Reinbek-Stufe en Hemmoor-Stufe wordt behandeld. Het grootste gedeelte van het onderzochte materiaal komt uit de Reinbek-Stufe, in enkele boringen is duidelijk ook de oudere Hemmoor-Stufe aangetroffen. Dat is dus ongeveer van gelijke ouderdom als het bekende Miste materiaal. Er wordt niet ingegaan op de wereldwijde chronostratigrafie, wellicht komt dit in het afsluitende 6e deel.
Voor verzamelaars van visresten een onmisbaar boek!

Martin Cadée, e-mail: mc.cadee@casema.nl